

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana dotčené osoby při nařízení předběžného opatření

Předběžné opatření je institut sloužící především k okamžitému zásahu do práv a povinností za účelem ochrany práv účastníka řízení, hrozí-li zde nebezpečí, že v budoucnu nebude možné provést výkon soudního rozhodnutí nebo je-li nutné upravit poměry mezi účastníky žádoucím způsobem.

Institut předběžného opatření je upraven v ust. § 74 a násl. zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“). Předběžné opatření lze nařídit pouze na návrh a lze jím dočasně upravit poměry mezi účastníky tak, že soud uloží druhému účastníku, případně třetí osobě povinnost něco konat, něčeho se zdržet nebo něco trpět. Vzhledem k tomu, že nařízení předběžného opatření nepochybně představuje zásah do práv osoby, vůči níž bylo předběžné opatření nařízeno, přičemž soud při rozhodování o nařízení předběžného opatření zpravidla neprovádí dokazování ani neposkytuje druhé straně možnost se k tvrzeným skutečnostem a důkazům vyjádřit, je nutné zajistit také ochranu práv dotčené osoby. K ochraně práv slouží již povinnost soudu zvážit, zda je zásah do práv osoby dotčené předběžným opatřením přiměřený porušení práv a zájmů navrhovatele a újmě, která může dotčené osobě vzniknout.

Ochrana dotčených osob

Nejvýraznějším prvkem ochrany dotčené osoby je však nutnost složení jistoty ve smyslu ust. 75b OSŘ, resp. 76h OSŘ. Institut jistoty slouží k zajištění újmy, která by mohla nařízením předběžného opatření vzniknout, a to jak jiným účastníkům řízení, tak jakékoliv třetí osobě. Jistota v zákonem stanovené výši musí být složena nejpozději ve stejný den, kdy byl podán návrh na nařízení předběžného opatření; její složení je tak jednou ze základních podmínek pro nařízení předběžného opatření. Nestalo-li se tak, tedy nebyla-li jistota složena včas nebo ve stanovené výši, soud návrh na nařízení předběžného opatření odmítne.

Nejnižší výše jistoty, která musí být složena vždy, nejsou-li u navrhovatele dány podmínky pro osvobození od placení jistoty dle ust. § 75b odst. 3 OSŘ, je stanovena v ust. § 75b OSŘ, a je to 10.000,- Kč a ve vztazích vyplývajících z podnikatelské činnosti 50.000,- Kč. Výše takto stanovené jistoty může být zvýšena, a to jak před tím, než se usnesení o nařízení předběžného opatření stane vykonatelným, tak poté; podmínky zvýšení jsou však v těchto dvou případech rozdílné.

a) zvýšení jistoty před vykonatelností předběžného opatření

Soud může v případě, že na základě tvrzených skutečností a předložených důkazů dospěje k závěru, že zákonem stanovená výše jistoty je zjevně nedostačující vzhledem k újmě, která by mohla v

důsledku předběžného opatření vzniknout, vyzvat navrhovatele, aby do tří dnů složil doplatek jistoty. Výše doplatku jistoty závisí výhradně na úvaze soudu, ten by však měl vždy zvažovat všechny okolnosti případu, zejména výši škody, která dotčeným osobám v souvislosti s plněním povinností stanovených předběžným opatřením může vzniknout. Naopak lhůta tří dnů pro složení doplatku jistoty je pro soud závazná a nemůže ji zkrátit ani prodloužit. Následkem nesplnění povinnosti uhradit doplatek jistoty není odmítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření jako v případě nesplnění povinnosti složit zákonem stanovenou jistotu při podání návrhu, ale zrušení již nařízeného předběžného opatření. Je tak zřejmé, že navrhovateli může být uložena povinnost složit doplatek jistoty jen v případě, že soud návrhu vyhoví.

b) zvýšení jistoty po nařízení předběžného opatření

Po nařízení předběžného opatření, resp. po tom, co se stalo vykonatelným, a trvají-li jeho účinky, může soud uložit povinnost složit doplatek jistoty také. V tomto případě se tak ale již nemůže stát na základě vlastní úvahy soudu, ale pouze na návrh toho, komu byla předběžným opatřením uložena nějaká povinnost. Zde je nutné upozornit na skutečnost, že nařízením předběžného opatření může vzniknout škoda také třetí osobě, nejen té, které byla povinnost uložena, avšak tyto osoby zvýšení jistoty navrhnout nemohou.

Vznik škody v důsledku předběžného opatření

Za škodu způsobenou nařízením předběžného opatření odpovídá vždy navrhovatel. Škoda přitom nemusí vzniknout jen druhému účastníkovi řízení či osobně, které byla předběžným opatřením uložena povinnost, ale také kterékoliv další osobě. Okruh poškozených tak může být poměrně široký. Odpovědnost navrhovatele za škodu je v tomto případě objektivní, nevyžaduje se tedy zavinění; navrhovatel se jí může zprostit pouze v případě, že prokáže, že by ke škodě došlo, i kdyby předběžné opatření nebylo nařízeno.

Bylo-li právo navrhovatele uspokojeno, je při posuzování jeho povinnosti k náhradě škody nutné zohlednit nejen to, zda bylo dosaženo výsledku požadovaného navrhovatelem, ale také okolnosti, za kterých k uspokojení práva došlo. Povinnost navrhovatele k náhradě škody totiž není dána pouze v případě, že výsledku, kterého se navrhovatel v žalobě ve věci samé domáhal, bylo dosaženo způsobem a z důvodů, kterých se navrhovatel domáhal.

K této otázce se vyjádřil i Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 17.12.2014, sp.zn. 29 Cdo 2983/2014, kde se navrhovatel (společnost s ručením omezeným) domáhal vyloučení společníka z této společnosti podle ust. § 149 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku. V rámci řízení o žalobě bylo vydáno předběžné opatření, kterým bylo společníkovi uloženo, aby bez předchozího souhlasu jednatelů společnosti „nemanipuloval s dokumenty a věcmi v sídle společnosti, nebo v jiných objektech užívaných touto společností“, a dále aby se „zdržel kontaktování zaměstnanců s požadavky na poskytování informací a vydání dokladů či dokumentů společnosti“. Po nařízení předběžného opatření k zániku účasti společníka ve společnosti skutečně došlo, ale nestalo se tak na základě rozhodnutí soudu ve věci samé podle ust. § 149 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ale v důsledku vydání exekučního příkazu postihujícího obchodní podíl společníka ve společnosti. Nejvyšší soud v této věci ve vztahu k odpovědnosti navrhovatele za újmu uvedl, že: „zanikla-li účast dovolatele ve společnosti z jiného než ustanovením § 149 obch. zák. předpokládaného důvodu, nelze pro účely případné odpovědnosti společnosti za újmu způsobenou předběžným opatřením, vydaným k jejímu návrhu v řízení podle § 149 obch. zák., mít za to, že právo společnosti (na vyloučení společníka) bylo uspokojeno.“

Povinnost k náhradě újmy

Jak již bylo uvedeno výše, soud při nařizování předběžného opatření zpravidla neprovádí dokazování, ani nezjišťuje stanoviska účastníků. Vzhledem k tomu, že soud tak získá jen velmi jednostranný pohled na daný spor, když vychází zpravidla jen z tvrzení a důkazů předložených navrhovatelem, je zřejmé, že jeho informace mohou být v mnoha případech zkreslené či neúplné. Nelze samozřejmě ani vyloučit návrhy na předběžná opatření, která by měla až šikanózní charakter. Je proto zcela samozřejmé, že jediným subjektem odpovědným za škodu, ke které došlo v souvislosti s nařízením předběžného opatření, je právě navrhovatel, neboť soud nemá reálnou možnost dostatečným způsobem zhodnotit rizika s předběžným opatřením související.

Osoba povinná k náhradě škody zcela jednoznačně vyplývá z dikce ust. § 77a odst. 1 OSŘ, nelze se tak domáhat náhrady škody například po státu s odkazem na zákon č. [82/1998 Sb.](#), o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, neboť ust. § 77a OSŘ je ve vztahu k tomuto zákonu speciální.[1]

Skutečnost, že odpovědným subjektem v žádném případě nemůže být stát, opakovaně potvrdil ve své rozhodovací praxi také Nejvyšší soud, a to například v rozhodnutí ze dne 23. 9. 2008 sp. zn. 29 Cdo 3137/2007, ve kterém uvedl: *„Zákonná úprava, která přičítá odpovědnost za újmy vzniklé tomu, komu předběžným opatřením vznikly, navrhovateli předběžného opatření, a to bez zřetele k tomu, zda předběžné opatření bylo nařízeno při splnění všech zákonem požadovaných podmínek, je úpravou zvláštní, jež vylučuje obecnou úpravu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, obsaženou v zákoně č. [82/1998 Sb.](#) Nepřípadným je v této souvislosti dovolatelův argument, že lze stěží předpokládat, že by zákonodárce svěřoval rozhodnutí podle § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) soudu, který nařídil předběžné opatření i v případech, kdy soud vznik újmy sám způsobil „svým nesprávným rozhodnutím“. Vznik újmy, o které hovoří § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění), totiž způsobuje i předběžné opatření nařízené tímž soudem správně.“*

S ohledem na skutečnost, že navrhovatel předběžného opatření je jediným subjektem odpovědným za škodu vzniklou nařízením předběžného opatření, lze osobám, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost, doporučit, aby zvážily výši škody, která jim v důsledku plnění povinností stanovených předběžným opatřením hrozí, a majetkové poměry navrhovatele a, uznají-li to za vhodné, návrhy soudu, aby vyzval navrhovatele ke složení doplatku jistoty ve smyslu ust. § 76h OSŘ.

Uplatnění újmy vzniklé v důsledku předběžného opatření

Stejně jako se samotné nařízení předběžného opatření vyznačuje především svou rychlostí, tak i uplatnění náhrady újmy vzniklé v souvislosti s předběžným opatřením musí proběhnout rychleji, než je běžné při vzniku újmy z jiných příčin než právě v tomto případě. Žalobu na náhradu škody nebo jiné újmy vzniklé v důsledku předběžného opatření je totiž nutné podat nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy předběžné opatření zaniklo nebo bylo pravomocně zrušeno. Nepodá-li poškozený žalobu v této lhůtě, jeho právo domáhat se náhrady škody dle ust. § 77a OSŘ zaniká; lhůta je tedy prekluzivní. Důvodem pro takto krátkou lhůtu je zřejmě skutečnost, že soud je povinen složenou jistotu navrhovateli vrátit v případech, kdy jsou splněny podmínky odpovědnosti navrhovatele za škodu, až po marném uplynutí lhůty k podání žaloby. Tato lhůta nicméně platí i v případech, kdy poškozenému vznikla nemajetková újma.

Jsou-li předpoklady k náhradě škody vzniklé předběžným opatřením splněny a rozhodne-li soud o náhradě škody, uspokojí se tato přednostně z jistoty složené dle ust. § 75b, případně 76h OSŘ. Vznikla-li škoda v částce vyšší, než byla složena jistota, je navrhovatel samozřejmě povinen k náhradě škody v plné výši, tedy včetně částky přesahující složenou jistotu.

V této souvislosti lze upozornit na problematické aspekty prekluzivní lhůty k uplatnění práva na

náhradu škody. V porovnání s jinými lhůtami k uplatnění svého práva se tato lhůta jeví jako poměrně krátká. Je zřejmé, že její dodržení by neměl být problém pro osoby, které jsou účastníky řízení ve věci samé, a zřejmě ani pro osoby, kterým byla předběžným opatřením uložena nějaká povinnost. Problém s dodržением této lhůty však může nastat v případě třetích osob, jimž v důsledku nařízení předběžného opatření vznikla škoda a mohou se tedy domáhat její náhrady dle ust. § 77a OSŘ, ale nejsou ani účastníky řízení ve věci samé, ani osobami, jimž byla předběžným opatřením stanovena povinnost. Lze mít totiž za to, že tyto se nemusí vždy včas dozvědět o tom, že jim škoda vznikla právě v důsledku nařízení předběžného opatření, ani o tom, že předběžné opatření zaniklo nebo bylo zrušeno. Ve vztahu k těmto osobám se úprava této prekluzivní lhůty může jevit jako neodůvodněně krátká.

Jistota při zajištění předmětu důkazního prostředku

Pro úplnost lze zmínit také jistotu dle ust. § 78d OSŘ, tj. jistotu skládanou k zajištění újmy, která by mohla vzniknout zajištěním předmětu důkazního prostředku.

Její funkce je srovnatelná jako v případě jistoty sloužící k zajištění náhrady škody, její maximální výše je však omezena, a to částkou 100.000,- Kč, rovněž zákonem stanovená splatnost této jistoty je delší, a to 8 dnů od doručení rozhodnutí o jejím stanovení. Obdobně jako je tomu v případě doplatku jistoty dle ust. § 75b OSŘ, soud návrh na zajištění důkazního prostředku odmítne, není-li jistota ve stanovené lhůtě složena.

Na rozdíl od jistoty dle ust. § 75b OSŘ, není její složení obligatorní, ale závisí na rozhodnutí soudu v konkrétní věci. Ten tak ale může rozhodnout i bez návrhu. Osvobození od povinnosti skládat jistotu, jako je tomu v případě výše zmiňované jistoty, zákon neumožňuje.

Úprava náhrady újmy vzniklé v důsledku zajištění předmětu důkazního prostředku je zásadně stejná jako v případě újmy vzniklé v důsledku nařízení předběžného opatření, tj. lhůta pro podání žaloby na náhradu újmy je 6 měsíců ode dne, kdy zajištění důkazního prostředku zaniklo nebo bylo o žalobě ve věci samé pravomocně rozhodnuto. Osobou oprávněnou k podání žaloby na náhradu újmy je jakákoliv osoba, které újma vznikla, tedy nejen účastník řízení; osobou povinnou je opět jen navrhovatel a újma se opět hradí primárně ze složené jistoty, přičemž vyčerpáním jistoty nezaniká povinnost navrhovatele k náhradě zbývající části újmy.

Závěr

Institut předběžného opatření je nepochybně institut, který by měl být využíván výjimečně, což ostatně dokazuje i rozhodovací praxe soudů, neboť valná většina návrhů na nařízení předběžného opatření není vyhověno.

Samotný návrh na nařízení předběžného opatření klade poměrně vysoké nároky na navrhovatele, neboť ten, chce-li nařízení předběžného opatření dosáhnout, musí svůj návrh řádně odůvodnit a svá tvrzení prokázat, přičemž by zároveň měl zvážit také rizika s nařízením předběžného opatření spojená, zejména možnou škodu, která by mohla v této souvislosti vzniknout třetím osobám.

Dotčeným osobám pak lze doporučit, aby aktivně hájily svá práva a mají-li za to, že jim může vzniknout škoda vyšší, než je výše složené jistoty, navrhly soudu, aby vyzval navrhovatele ke složení doplatku jistoty.

Závěrem lze shrnout, že se zde, jak na straně navrhovatele, tak na straně dotčených osob, výrazně projevuje jedna ze základních zásad občanského práva, a to zásada, že práva náležejí bdělym.

Mgr. Sylvie Menšíková,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. a kol: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 256.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)